Należytość pocztowa opłacona ryczałtem

Rok VI. Katowice, 17 czerwca 1930 r. Nr. 9—10

Ogniskowiec

DWUTYGODNIK

Okręgu Śląskiego Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych

Redakcja i Administracja Katowice, ulica Andrzeja Nr. 6. Nr. telefonu 9-26.

Wychodzi 2 razy w miesiącu oprócz lipca i sierpnia. Ogłoszenia: Cała strona 120 zł, 1/2 strony 70 zł, 1/4 strony 40 zł, 1/8 strony 25 zł, 1/16 strony 14 zł.

Dla członków Zw. P. N. S. P. w Woj. Śl. obowiązk. prenumerata 6.- zł rocznie. dla niečzłonków 10.- zł

W czterechsetletnią rocznicę urodzin Jana Kochanowskiego.

Z radością i dumą słuszną obchodzimy w r. bieżącym 400-letnią rocznicę urodzin J. Kochanowskiego, owego Sandomierzanina, który spostrzegłszy, że na skale „pięknej Kaliopy nie było dotychczas śladu polskiej stopy", zdumiewającą swoją i usilną pracą wdarł się na szczyty kultury, utorowawszy drogę — nierychłym zresztą — swoim wielkim następcom.

Od drobnych rzeczy zaczął swą działalność pisarską od elegij łacińskich. Rychło jednak przeszedł do utworów pisanych w języku narodowym, boć prawie działać począł w dobie przesilenia humanizmu, kiedy to już języki narodowe w triumfie wdarły się do poezji. Ale na tem polu czekała go nielada praca nad stworzeniem poetyckiego języka polskiego, wolnego do oddania wszystkich drgnień, nawet najsubtelniejszych myśli i uczucia.

Dokonawszy dzieła jednego, miał dokonać i drugiego. Wprawdzie „lekkie rymy" tworzył przez całe swoje życie, ale żyjąc w epoce wielkiej, musiał się do niej dostosować. Nie można było z drobiazgami tylko występować wtedy, kiedy wielkie zmiany dokonywały się w naszym organizmie państwowym, kiedy nawą państwa naszego kierowały umysły takich wielkich polityków-praktyków jak Batory lub Zamojski i gdy projekty reformy rzucał taki genjalny polityk-teoretyk Modrzewski. Ci tworzyli Polskę—mocarstwo, państwo — potęgę, on musiał Polskę — mocarstwo stworzyć w świecie ducha. I oto Jan z Czarnolasu musiał i mógł rękę przyłożyć do budowy gmachu duchowego Polski, bo czuł, że do tego ma prawo płynące z poczucia posiadania potężnego talentu poetyckiego. A talent to był także i bezstronny. Poprzez elegje łacińskie, drobne utwory w języku polskim — fraszki i pieśni, poprzez satyry polityczne („Zgoda" „Satyr"), poprzez koronkowej roboty nowelę („Szachy"), poprzez próbę epickiego utworu („Proporzec"). przez utwór na klasycznych ale nadewszystko na ludowych motywach oparty („Sobótka") przechodzi poeta-genjusz polskiego renesansu do arcydzieł liryki: „Psałterza" i „Trenów", oraz do dramatu („Odprawa posłów"). Zdumiewające jest to przerzucanie się z liryki w epikę i dramat, ze świata klasycznego w świat hebrajski, mistrzowskie jest to opanowanie form często spotykanych i tworzenie form nowych. Rozumieli go i cenili współcześni. Jan Kochanowski był pierwszym poetą, „którego sława nie zamykała się w obrębie stanu, prowincji czy konfesji, lecz rozciągała się jednostajnie na całą Polskę. Nagły zgon poety opłakiwał i Kraków, posiwiały od ołowianych dachów i staropolski Poznań i spolszała Litwa, dwugrodne Wilno i porządny Lwów i Lublin". (Brückner). Jan Kochanowski był i pozostał doskonałym wyrazicielem natury polskiej, jej cech dodatnich. Posiadał niezawisłość umysłu, zachował samodzielność myśli, mimo, że uczył się u obcych. Choć był pupilem szeregu wybitnych osobistości, panegirystą nie został. Potrafił on cenić to, co obce, ale ukochał swoje, narodowe, polskie, nie wyłączając tak biednej podówczas akademji Krakowskiej. Umiał zdobyć się na ciętą odprawę „kurowi gdakającemu", umiał wziąć w obronę ojczyznę swoją przed niecną napaścią cudzoziemca. Jakież to wszystko i dziś aktualne!

Czarnoleski poeta zachował równowagę estetyczną w całej swej twórczości i w swym rozwoju. Równowagę tą zawdzięczał sumiennym studjom autorów klasycznych, jednak nie pozwolił się zbyt krępować powijakom klasycznym, czego nie można powtórzyć choćby o plejdzie Ronsarda!

A co mu jednało sympatję współczesnych, jak zauważył Brückner, to, że „obcowanie z nim podnosiło i polepszało, wiało od niego ciepłem moralnem i przenikającą wszystko swojskością, miło z nim szaleć kiedy czas po temu, z nim służyć poczciwej sławie, „a jako kto może, niech ku pożytku dobra wspólnego pomoże". Czyż to wielkiemu poecie nie zjedna i naszej sympatji?

Powiedziano o Mickiewiczu: „my z niego wszyscy". Wiemy dziś jednak, jak nasz wielki wódz w okresie bolesnych lat niewoli—cenił i uwielbiał Jana z Czarnolasu, jak się w dziełach jego rozczytywał, ile mu zawdzięczał, jak raz wraz odzywają się w jego twórczości echa czarnoleskie — także możemy dziś powiedzieć: my z Mickiewicza i Kochanowskiego wszyscy!

Tadeusz Skałka.

O wyższą formę kształcenia nauczycieli na Śląsku.

Najwięcej bodaj palącą kwestją w woj. śląskiem jest sprawa przygotowania kandydatów do zawodu nauczycielskiego. Śląsk posiada o 50 proc. więcej dzieci w szkołach wyżej zorganizowanych (w V—VII klasowych) niż to jest na terytorjum polskiem poza Śląskiem. Zaspokojenie potrzeb tego szkolnictwa przez obsadę klas wyższych (V—VIII) nauczycielami z ukończonym wyższym kursem w drodze i tempie dotychczasowym jest nigdy nie do osiągnięcia. Przez wpływ roczny abiturjentów z wyższych kursów do szkół wyżej zorganizowanych jest w ogólności niedostateczny a biorąc pod uwagę poszczególne przedmioty wprost znikomy. Wobec tego wytworzyła się taka sytua cja, że abiturjenci seminarjalni zaraz po maturze otrzymują przedmioty w klasach wyższych a nawet prowadzą te klasy. Program ministerjalny dla seminarjów przewiduje przygotowanie seminarzystów, tylko dla klas niższych szkoły powszechnej t. j. do pierwszych czterech klas. Tymczasem życie ma inne wymagania i zmusza seminarzystów do uczenia i prowadzenia klas wyższych. Następstwa dla takich kandydatów są często przykre, a niejednokrotnie fatalne. Jak się bowiem okazuje, wielu z nich pada przy kwalifice, a niektórzy nie zostają dopuszczeni do egzaminu praktycznego i przedwcześnie zwolnieni z posady.

Fakty te świadczą najwymowniej o tem, że przygotowanie zawodowe nauczycieli tymczasowych do szkół w woj. śląskiem jest niewystarczające. Życie domaga się bezwzględnie reformy kształcenia nauczycieli a przedewszystkiem podniesienia cenzusu wykształcenia ogólnego.

Podniesienie wykształcenia ogólnego w dzisiejszych seminarjach jest nie do przeprowadzenia. Za wiele uczeń seminarjum ma przedmiotów i zajęć, a za krótki czas studjów by mógł z korzyścią opanować niezbędny dla praktyki materjał naukowy. W tych warunkach najczęściej pracuje on pamięciowo, co powoduje luki w wiadomościach i nie rozwija w potrzebnym stopniu samodzielności w operowaniu nabytemi wiadomościami.

Nauczyciel, od którego wymaga się wiele zalet psychicznych, moralnych, społecznych, politycznych i dużego wyrobienia umysłowego musi przyjść w zakresie wykształcenia ogólnego odpowiednią szkołę średnią, jako dostatecznie przygotowany w tym zakresie dopiero kształcić się zawodowo. Praktyka pedagogiczna bez odpowiedniego przygotowania materjalnego i wyrobienia umysłowego na miarę dzisiejszych potrzeb jest bezprzedmiotowe i za wyniki pracy szkolnej nieodpowiedzialna. Niedostateczne przygotowanie zawodowe (wiedza i praktyka) nauczyciela musi powodować niedostateczne lub słabe wyniki jego pracy w szkole. Późniejsze dokształcenie się nauczyciela nie powinno pociągać za sobą wyczerpania umysłowego i energji psychicznej a winno ekonomicznie harmonizować z potrzebami szkoły. Dziś nie można tego powiedzieć o W. K. N-ach, którym często nadto brak należycie postawionej praktyki szkolnej. Nieodzownym warunkiem kształcenia zawodowego kandydatów jest średnia szkoła ogólno-kształcąca (gimnazjum). Miejsce dzisiejszych 5 letnich seminarjów na Śląsku winny zatem zająć 5 letnie gimnazja, które posiadałyby roczne nadbudówki kształcenia zawodowego. Ze względu na dobro szkoły i usprawnienie nauczyciela do pracy pozaszkolnej, rozszerzenie kształcenia nauczycieli do lat 6 W woj. śląskiem jest warunkiem koniecznym.

Nie będzie to wyłącznem w dotychchczasowem systemie kształcenia nauczycieli w Polsce, gdyż Ministerstwo W. R. i O. P. kreowało już 3 pedagogja 2 letnie a w najbliższym roku ma rozszerzyć liczbę jednorocznych kursów nauczycielskich do 9.

Potrzeba podniesienia wykształcenia nauczycielstwa na Śląsku jest bez porównania większe niż w innych województwach. Na ogólną liczbę szkół wyżej zorganizowanych uczęszcza tam dziś w przybliżeniu do 30 proc. dzieci podczas gdy na Śląskę liczba w tych szkołach dochodzi do 80 proc. Zatem tylko 20 proc. dzieci uczy się w szkołach niżej zorganizowanych. Czy na tak wysoki stopień organizacyjny szkół nie zachodzi konieczna potrzeba podnosienia zakładów kształcenia nauczycieli, skoro też za granicą kształcenie nauczycieli obejmuje gimnazjum i 2 lata pedagogium. Sprawa kształcenia nauczycieli w ten sposób nie może być na dłuższy czas rozwiązana. Z chwilą zmniejszenia się zapotrzebowania nauczycieli w szkolnictwie śląskiem kursy jednoroczne przy dzisiejszych seminarjach winny być zniesione i zastępione dwuletniem pedagogium w Katowicah. Pedagogium takie winno już powstać w najbliższym czasie w Katowicach, dla absolwentów gimnazjów i być zakładem wiernym dla innych zakładów kształcenia nauczycieli.

Tegoroczny Zjazd delegatów Ognisk w Katowicach winien się w tej sprawie wypowiedzieć stanowczo.

Do Zarządów Ognisk i Oddziałów Powiatowych w Województwie Śląskiem.

OKÓLNIK Nr. 3.

W sobotę, dnia 21 czerwca b.m. odbędzie się w Katowicach Walne Zgromadzenie Okręgowe delegatów Z. P. N. S. P. w sali Domu Chrześcijańskiego (Hospiz) Jagiellońska 17, z następującym programem:

Program Zjazdu Delegatów.

1. Nabożeństwo o godz. 9 w kościele N. M. P.
2. Otwarcie o godz. 10-tej.
3. Odczytanie protokółu z ostatniego Walnego Zebrania.
4. Referat „Życie organizacyjne w woj. śląskiem".
5. Dyskusja.
6. Wybór członków Komisyj: Matki i Wnioskowej.
7. Obrady Komisyj.

Przerwa obiadowa.

8. Referat „stosunki szkolne w woj. śląskiem".
9. Dyskusja.
10. Sprawozdanie Zarządu, Przewodniczących Sekcyj, Komisji Rewizyjnej i uchwalenie absolutorjum dla Zarządu Okręgu.
11. Dyskusja nad sprawozdaniem.
12. Wybór Przewodniczącego i członków Zarządu Okręgu na rok 1930-31, Sądu Honorowego i Komisji Rewizyjnej.
13. Uchwalenie wniosków.
14. Wolne głosy.
15. Zamknięcie zjazdu.

Na koszta zjazdu należy wpłacić na konto P. K. O. Nr. 304,752 po 50 gr. od członka, z zaznaczeniem „koszta zjazdu".

W sprawie urlopów dla delegatów, otrzymaliśmy następujące pismo z Wydziału Oświecenia Publicznego: Na prośbę z dnia 28 maja br. L. dz.: 740-30 w sprawie urlopowania na dzień 21 czerwca br. delegatów na Walne Zgromadzenie Okręgu zawiadamiam, że poleciłem pp. Inspektorom szkolym zwolnić od zajęć służbowych na dzień 21 czerwca br. tych nauczycieli członków Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych w Województwie Śląskiem, którzy zechcą wziąć udział w Walnem Zgromadzeniu w charakterze delegatów.

w. z. Sekretarz: (—) Szmyd Franciszek.

Przewodniczący: (—) Rzeszowski Stanisław.

DRZEWO PRZYDROŻNE A LAS.

Las prastary
Przetrwał niejedno stulecie
Nie dziwota. Drzew konary
Przecie
Splotły się w bratnim uścisku,
Tuż, w poblisku,
Wyrosło drzewo samotne.
„Dobry Boże!
Dzięki, dzięki Ci stokrotne,
Że nie rosnę w wielkim borze,
Lecz w swobodzie, ot przy drodze,
W blasku słońca i promieni."
Gdy szczęśliwem tak się mieni
I ze szczęścia dumne srodze,
Liśćmi lekko się szeleści
I z wietrzykiem wciąż się pieści,
Własnem szczęściem się odurza —
Przyszła burza.
Las wytrzymał napór wielkiej burzy,
Każde drzewo się ostało!
Tylko przydrożne legło w kałuży,
Do walki, sił mu nie stało.

* * *

Jeśli może
Będziesz w borze,
Słuchaj. Twa dusza zrozumie,
Co las nuci w swym poszumie:
„Nie złamie nas nigdy burza,
Żyjąc razem i bez zwady,
Bo w gromadzie jest moc duża!
Znamy siłę swej gromady"!!

Błasiński Stanisław.

Sprawozdanie z działalności Zarządu Okręgu

od 1. IX. 1929 — 17. VI. 1930 r.

Zeszłoroczny Walny Zjazd Delegatów, powołał Zarząd Okręgu w następującym składzie: Przewodniczący kol. Rzeszowski Stanisław, zastępcy przewodniczącego Żebrok Jan i Syska Józef. Sekretarz kol. Błasiński Stanisław, zastępca kol. Święch, skarbnik kol. Cieślar Michał.

Członkowie Zarządu: Magrysiowa Zofja, Mazanek Roman, Ogiegłowa Stanisława, Wlassakowa Marja, Barciówna Wincenta, Folek Jan, Hejnar Józef, Jasiński Józef, Kubiczek, Lipowczan, Ciejka.

Zastępcy: kol. Rogowski, Kandora, Ruszok.

W. ciągu roku w składzie Zarządu Okręgu zaszły pewne zmiany i tak, w miejsce sekretarza kol. Błasińskiego Stanisława, który wyjechał na Studjum Pracy Społeczno-Oświatowej do Warszawy, wszedł kol. Szeliga Michał, który pełnił funkcję sekretarza

do 15 marca 1930, następnie zaś kol. Szmyd Fr. Sekcję Szkolnictwa Specjalnego do dnia 1 I. 1930 prowadził kol. Mazanek Roman, następnie kol. Szmyd Franciszek.

Przy Zarządzie Okręgu utworzono następujące sekcje: prawna (kol. Mazanek), społeczno-oświatowa (kol. Błasiński), robót ręcznych i rysunków (kol. Gonet), sekcja kobiet (kol. Wlassakowa), sekcja szkolnictwa specjalnego (kol. Szmyd), sekcja lustratorska (kol. Hejnar), sekcja szkół przemysłowo-dokształcających (kol. Folek), sekcja samorządowa (kol. Syska), sekcja szkół i klas doświadczalnych (kol. Syska), sekcja pedagogiczna (kol. Ogiegłowa), sekcja pracowni fizycznych (kol. Skoczek), sekcja szkół mniejszościowych (kol. Zajchowski), — Nadto Sąd Honorowy (kol. Dyndowicz).

W roku sprawozdawczym odbyło sie 12 posiedzeń Wydziału Wykonawczego, 3 posiedzenia wszystkich członków Zarządu Okręgu, oraz 5 posiedzeń pełnego Zarządu Okręgu wraz z prezesami Ognisk i Oddziałów Powiatowych. Razem odbyło się 20 posiedzeń. Tematem obrad były kwestje związane z potrzebami szkolnictwa w woj. śląskiem, kwestja dodatku świątecznego, oraz żywotne zagadnienia tyczące naszej organizacji. Prócz tego Zarząd Okręgu interwenjował w Wydziale Oświecenia Publicznego i u p. Wojewody, w następujących sprawach: w sprawie realizacji wniosków ostatniego Walnego Zjazdu (dwa razy), w sprawie kursu oświatowego w Katowicach, w sprawie mieszkań dla nauczycieli, w sprawie dodatku gwiazdkowego (dwa razy), w sprawie wyborów do Sejmu Śląskiego, w sprawie zniesienia arkusza personalnego wprowadzonego dla nauczycieli w woj. śląskiem, w sprawach personalnych, oraz w sprawach szkolnictwa zawodowego. Na wnioski z ostatniego Walnego Zjazdu przedłożone w Wydziale Oświecenia Publicznego, naczelnik dr.Ręgorowicz przesłał na ręce Zarządu Okręgu wyczerpującą pisemną odpowiedź, odnośnie co do każdego wniosku.

Zarząd Okręgu urzędował w wynajętym lokalu w Katowicach, przy ul. Andrzeja 6, codziennie od 15—18, prócz niedziel i świąt. Niezależnie od tego, urzędowały w tymże lokalu niektóre sekcje, oraz administracja Ogniskowca. Dla uprawnienia administracji Ogniskowca Zarząd Okręgu wprowadził kartotekę abonentów według poczt, co znacznie ułatwia wysyłkę Ogniskowca do poszczególnych urzędów i agencyj pocztowych. Biuro Zarządu Okręgu w roku sprawozdawczym wysłało 610 pism, wpłynęło zaś 760, czyli przez dziennik podawczy w roku sprawozdawczym przeszło 1370 pism, czyli 182 więcej niż w roku ubiegłym. Należy wspomnieć, iż były wypadki, że pod jedną liczbą przesyłaliśmy po 80 listów, a bardzo często po 57 pism.

Praca Zarządu Okręgu skupiała się zależnie od jej charakteru w sekcjach.

Sprawozdanie z Sekcji Organizacyjno-Lustratorskiej

za czas od 1 stycznia 1929 r. do końca maja 1930.

Przewodniczący Sekcji kol. Hejnar Józef

Sprawozdanie z Sekcji Organizacyjno-lustratorskiej obejmuje dwa działy:

a) działalność organizacyjną i lustratorską Sekcji,
b) działalność „Ognisk" i Oddziałów Powiatowych.

Dotychczas nie wszystkie „Ogniska" nam przesyłały roczne sprawozdania i dlatego nie będzie ono jeszcze wyczerpujące.

Okręg Śląski obejmuje 49 „Ognisk" zorganizowanych w 9 Oddziałach Powiatowych z 2062 członkami w dniu 15 maja b. r.

W roku sprawozdawczym objętym powstały następujące Ogniska:

1. Ognisko Łagiewniki założone 1 stycznia 1929 r. (31 członków).
2. Ognisko Wielkie Hajduki założone 1 lutego 1929 r. (21 członków).
3. Ognisko Orzegów założone 1 marca 1929 r. (10 członków).
4. Ognisko Brzezinka założone 1 marca 1929 r. (24 czł.)
5. Ognisko Suszec założone 1 czerwca 1929 r. (13 czł.)

Przybyło zatem od 1 stycznia 1929 r. 5 Ognisk.

W tymże czasie zostały zorganizowane następujące powiaty:

1. Oddział Pow. w Wodzisławiu.
2. „ „ w Katowicach 3. IV. 1930
3. „ „ w Lublińcu 9. IV. 1930.

W powiecie tarnogórskim funkcje Oddziałów Pow. pełni Ognisko Tarnowskie Góry. W chwili obecnej zostały już wszystkie powiaty zorganizowane w Oddz. Pow. odnośnie do statutu związkowego.

Sprawozdanie zatem będzie obejmowało następujące tereny Oddziałów Powiatowych.

Oddz. Pow.: 1. Bielsko, 2. Cieszyn, 3. Rybnik, 4. Pszczyna, 5. Świętochłowice, 6. Wodzisław, 7. Katowice, 8. Lubliniec, 9. Tarn. Góry, (oddziały te wymieniliśmy w toku porządku jak powstawały).

Powiat rybnicki ze względu na warunki lokalne został podzielony na dwa Oddziały Powiatowe rybnicki i wodzisławski.

1. Bielsko.

Na terenie Oddziału Powiatowego bielskiego znajdują się 3 Ogniska.

1. Bielsko (53 członków), 2. Strumień (33 członków), 3. Czechowice (35 członków).

W dniu 1 stycznia 1929 r. było 103 członków, 31. XII. 1929 r. 117 członków, w dniu 15 maja 1930 r. 221

członków. Przyrost zatem wynosi 16 proc. Największy przyrost wykazuje Ognisko Czechowice. Ogólna liczba nauczycieli polskich na terenie powiatu wynosi 258, do Związku zatem należy 47 proc. ogółu nauczycieli szkół polskich. Zebrań Zarządów odbyło się 25, oraz 9 zebrań członków. Frekwencja na zebraniach dobra, wynosi 84,3 proc. Największą frekwencję wykazuje Ognisko Strumień bo 95 proc. Ogólna suma dochodów za czas od 1 stycznia 1929 r. do 31 grudnia 1929 r. wyniosła 33.680,74 zł. Saldo na rok 1930 wynosi 723,36 zł. z czego przypada 222,30 zł na zaległości. Bibljotekę posiada tylko Ognisko Strumień w ilości 48 tomów. Kasa samopomocy istnieje przy Ognisku Czechowice.

2. Powiat cieszyński.

Na terenie powiatu cieszyńskiego istnieje 5 Ognisk ze 188 członkami. Do najliczniejszych należy Ognisko Cieszyn, liczące 67 członków, najmniejszem zaś jest Ognisko Istebna. Na jedno Ognisko na tym terenie przypada przeciętnie 38 członków. W dniu 1 stycznia 1929 r. liczył powiat 169 członków, przyrost zatem wynosi 10 proc. W tym powiecie obejmuje Związek 90 proc. ogółu nauczycieli szkół polskich.

Przy każdem Ognisku istnieje bibljoteka, które razem liczą 482 tomy i wykazują 74 proc. wypożyczeń. W czasie od 1 stycznia 1929 r. do 31 grudnia 1929 r. odbyło się ogółem 23 zebrań Zarządów i 23 zebrań członków. Jedno Ognisko odbyło przeciętnie 10 zebrań o frekwencji dosyć licznej, bo wynoszącej 81 proc.

Suma dochodów w ciągu całego roku wynosiła 11.551,68 zł., nie wliczając w to obrotów kasy pośmiertnej i kasy samopomocy koleżeńskiej, które istnieją od lat kilku przy Oddz. Pow. Zaległości niema żadnych, majątek zaś przedstawia się dość pokaźnie, bo wynosi ogółem 23.687,78 zł. Ognisko w Cieszynie posiada doskonale urządzony lokal, który się mieści w gmachu „Domu Narodowego". Ognisko cieszyńskie wydaje własnemi siłami pismo „Miesięcznik Pedagogiczny" rozchodzący się w ilości 2.200 egzemplarzy, z czego ponad 300 egzemplarzy wysyła się do Czechosłowacji. Miesięcznik Pedagogiczny, który w znacznej mierze przyczynił się do podtrzymania ducha narodowego za kordonem, obchodzi w tym roku 40 letni jubileusz swego istnienia, jest zatem pismem mającem za sobą wiele doświadczenia.

3. Powiat katowicki.

Oddział Powiatowy w Katowicach, założony 3-go kwietnia b. r. obejmuje 11 Ognisk z 559 członkami. Na tym terenie znajdują się następujące Ogniska: 1. Katowice 132 czł., 2. Bielszowice 45 członków, 3. Brzezinka 25 czł., 4. Giszowiec 34 czł., 5. Kochłowice 28 czł., 6. Michałkowice 30 czł. 7. Mysłowice 84 czł., 8. Nowa Wieś 37 czł., 9. Siemianowice 87 czł., 10. Szopienice 30 czł., 11. Wełnowiec 27 czł. Ogólna liczba członków na tym terenie wynosiła 1 stycznia 1929 r. 488 czł., 31 grudnia 1929 r. 486 czł., 15 maja 1930 r. 559 czł.; przyrost wynosi zatem 12,7 proc. Ogólna suma nauczycieli w powiecie katowickim wynosi 1.030, z czego do Związku należy 54 proc.

W ciągu ubiegłego roku odbyło się 49 zebrań Zarządów i 29 zebrań członków, na jedno Ognisko przypada 7 zebrań. Frekwencja na zebraniach wynosi 65,3 proc. Ogólna suma dochodów za rok 1929 wynosi 27 691,57 zł. majątek przedstawia wartość 7.785,89 zł. Kasy pożyczkowo-oszczędnościowe posiada Ognisko Katowice, Nowa Wieś i Siemianowice, których roczny obrót wynosił 6.402,93 zł. Własne bibljoteki posiadają następujące Ogniska: Katowice 133 tomy, Giszowiec 84 tomy, Kochłowice 28, Mysłowice 64, Wełnowiec 43, razem 352 tomy, wypożyczeń zaś 60 proc. Przy wszystkich Ogniskach istnieje 29 Sekcyj w tem 7 pedagogicznych.

Najlepszemi Ogniskami pod względem finansowym są Szopienice i Wełnowiec.

Na kursach zawodowych dokształca się 83 członków. Sprawozdaniem nie są objęte Ogniska: Giszowiec i Michałkowice, ponieważ dotychczas sprawozdań nie nadesłały. W trakcie reorganizacji jest Ognisko w Bielszowicach.

4. Powiat lubliniecki.

Na terenie tego powiatu istnieją tylko dwa Ogniska w Psarach 15 czł., w Lublińcu 30 czł. razem 45 czł. Oddział Powiatowy został utworzony 9 kwietnia b. r. z siedzibą w Kaletach, jako miejscu najdogodniejszem. Powiat ten, należący do najsłabiej zaludnionych, wykazuje najmniejszą ilość członków. Na ogólną ilość 138 nauczycieli szkół polskich do Związku należy 45, czyli 33 proc. Ilość członków jednak stale zwrasta. Z dniem 1 stycznia 1929 r. było 39 czł., 31 grudnia 1929 r. 44 czł., obecnie t. j. z dniem 15 maja 1930 r. jest 45 czł., przyrost zatem wynosi 13 proc. Ogniska na tym terenie istniejące pracują bez zarzutu, mimo że muszą walczyć z pewnemi miejscowemi czynnikami o poglądach średniowiecznych, które pragną koniecznie zatrzymać w swym ręku władzę nad szkołą i nauczycielem, posługując się metodą: „divide et impera"

Zebrań na tym terenie odbyło się 22, frekwencja na zebraniach wynosiła 63,5 proc.

Suma dochodów wynosiła w roku 1929 2.181,05 zł.

5. Powiat Pszczyna.

Teren ten obejmuje 6 następujących Ognisk: 1. Pszczyna 64 czł., 2. Golasowice 8 czł., 3. Wielki Chełm 42 czł., 4. Mikołów 55 czł., 5. Tychy 22 czł., 6. Suszec 17 czł. Ognisko Suszec zostało zorganizowane dopiero w kwietniu 1929 r. Na ogólną liczbę 470 nauczycieli polskich szkół powszechnych należy do Związku 208, to jest 43,8 proc. W dniu 1 stycznia 1929 r. powiat liczył 192 czł., 31 grudnia 1929 r.

189 czł. 15 maja 1930 r. 208 czł., przyrost wynosi zatem 7,7 proc.
Zebrań odbyło się ogółem 46, frekwencja na zebraniach wynosi 61 proc. Dochody za rok wynosiły ogółem 14.765,09 zł.
Do najsprawniej działających Ognisk należy Ognisko w Wielkim Chełmie i w Pszczynie, których majątek czysty wynosi 867,85 zł. Bibljotekę posiadają tylko Ogniska: Golasowice i Suszec. Na kursach zawodowych dokształca się ogółem 31 członków. Kasę pożyczkowo-oszczędnościową posiada tylko Ognisko w Wielkim Chełmie. Sam Oddział Powiatowy, którego prezesem od chwili powstania t. j. od dwóch lat jest kolega Dyndowicz, nie funkcjonował prawie zupełnie, ostatnio jednak przystąpiono ponownie do jego reorganizacji, gdyż 15 b. m. odbędzie się Walne Zebranie.

6. Powiat Rybnik.

Powiat rybnicki został podzielony na dwa oddziały powiatowe, jeden z siedzibą w Rybniku, drugi w Wodzisławiu, który został utworzony 24 stycznia 1929 r.

6. a. Oddział Powiatowy w Rybniku obejmuje 3 Ogniska: 1. Rybnik 108 czł., 2. Czerwionka 46 cłż., 3. Knurów 46 czł., razem 200 członków co czyni 39,8 proc. ogółu nauczycielstwa. W dniu 1 stycznia 1929 r. było na tym terenie 181 członków, 31 grudnia 1929 r. 199 członków, przyrost zatem wynosi 9,5 proc. Zebrań odbyło się w ciągu roku 1929 14, przeciętna frekwencja na zebraniach wynosi 61 proc. Dochody za rok 1929 wynosiły 10.932,12 zł., majątek w Ogniskach przedstawia wartość 1.139,52 zł.
Kasa samopomocy istnieje tylko przy Ognisku Rybnik, której obrót roczny wynosił 10.043,50 zł.
Bibljotekę 90 tomów posiada Ognisko rybnickie. Na kursach zawodowych dokształca się 12 członków. Oddział Powiatowy w Rybniku, zorganizowany przed kilku laty jest obecnie nieczynny, w krótce jednakże nastąpi jego reorganizacja.
Chór nauczycielski, istniejący przy Ognisku w Rybniku, jest jedynym z doskonale prosperujących chórów związkowych na tutejszym terenie.

6 b. Oddział Powiatowy w Wodzisławiu.

Ze względu na warunki lokalne, zostały w roku 1929 wyodrębnione z powiatu rybnickiego 4 Ogniska t. j, 1) Wodzisław 87 członków. 2) Brzezie Śląskie 23 czł.. 3) Jastrzębie Zdrój 38 czł., 4) Pszów 24 czł., tworząc od 24 stycznia 1929 r. nową jednostkę organizacyjną jako Oddział Powiatowy z siedzibą w Wodzisławiu. Na tym terenie pracuje ogólnie 270 nauczycieli, z których 172 t.j. 64 proc. należy do Związku. Wodzisławski Oddział Powiatowy od chwili zorganizowania go prosperuje sprężyście, a posiadając własny lokal skupia w nim życie całego nauczycielstwa Związkowego, które na tym terenie pracuje. Do dyspozycji posiada 5 latarni projekcyjnych i 13 seryj przeźroczy. W dniu 1 stycznia 1929 r. liczył Związek na tym terenie 159 członków, 31 grudnia 156 członków, obecnie 172 członków, przyrost wynosi zatem 7,6 proc. Zebrań w ciągu roku odbyło się 19, na które uczęszczało 64 proc. członków. Roczna suma dochodów wynosiła 9 914 zł. 92 gr. Ogólna suma majątku po potrąceniu zaległości wynosi 1 238 zł. 60 gr. Dokształca się 16 członków, bibljotekę posiada tylko Ognisko w Wodzisławiu w 115 tomach.
Na całym terenie powiatu rybnickiego należy do Związku 372 członków, co na ogólną liczbę 758 nauczycielstwa uczyni 42 proc.

7. Powiat Świętochłowice.

Oddział Powiatowy w Świętochłowicach, utworzony w roku 1928 obejmuje 14 Ognisk, oraz 511 członków. Na tym terenie znajdują się następujące Ogniska: 1. Świętochłowice 62 członków, 2. Chropaczów 14 członków, 3. Dąbrówka W. 31 czł., 4. Hajduki Nowe 20 czł., 5. Hajduki Wielkie 49 czł., 6. Kamień 20 czł., 7. Królewska Huta 101 czł., 8. Lipiny 32 czł , 9. Łagiewniki 26 czł.,10 Orzegów 20 czł., 11. Piekary 17 czł., 12. Nowy Bytom 30 czł , 13. Ruda 57 czł., 14. Szarlej 32 czł. Ogólna liczba nauczycieli na tym terenie wynosi 645 osób, do Związku należy zatem 80 proc. W dniu 1 stycznia 1929 r. było na tym terenie 447 czł. 31 grudnia 1929 r. 491 czł., obecnie 511 czł. przyrost zatem wynosi 12,5 proc.
Zebrań odbyło się 132 z frekwencją 65 proc. Roczna suma dochodów wynosi 37 840 zł. 69 gr., czysty majątek zaś 3 500 zł. Kas samopomocy posiada 5 Ognisk, których obrót roczny wynosił 18 045,75 zł. Zawodowo dokształca się 93 czł. Bibljoteki istnieją przy 3 Ogniskach w ilości 423 tomów, które wykazują 80 proc. wypożyczeń — Ognisko w Królewskiej Hucie posiada najliczniejszą bibljotekę ze wszystkich Ognisk istniejących na terenie województwa, które liczy 382 tomy.
W roku 1929 odbyło się na całym terenie 132 zebrań z frekwencją wynoszącą 65 proc.
Do najlepszych Ognisk należy Ognisko w Rudzie, zaś Ogniska Kamień, Orzegów, Nywe Hajduki jako nowopowstałe, bo założone dopiero w roku sprawozdawczym. znajdują się w fazie rozwoju.

8. Powiat Tarnowskie Góry.

Na terenie powiatu tarnogórskiego znajduje się tylko jedno Ognisko w Tarnowskich Górach, liczące 58 czł., co w porównaniu z ogólną ilością 191 nauczycieli wynosi zaledwie 30,4 proc. Jeżeli zaś weźmiemy pod uwagę ilość członków ze stycznia 1929 r. wynoszącą 84 czł., lub 31 grudnia tegoż roku 87 członków, to stwierdzimy ubytek członków wynoszący 33 proc. który został spowodowany reorganizacją tegoż Ogniska w związku z ogólną reorganizacją całego Związku na podstawie nowego statutu. Celem tejże reorganizacji w myśl uchwał ostatniego zjazdu delegatów w Warszawie z roku 1929 jest powiększanie szeregów organizacji, ale tylko przez dobór członków

nie ze względu na ilość, lecz segregowanie ich pod względem wartości organizacyjnej. Z tego też powodu i w innych Ogniskach została skreślona pewna liczba członków (ogółem około 150), którzy wskutek swojej bierności w poczynaniach poszczególnych Ognisk, tamowali tylko wewnętrzny rozwój organizacji.

Mimo tak licznych wykreśleń, oraz obostrzeń przy przyjmowaniu nowych członków ze względu na dobór jakościowy, Organizacja nasza rozwija się na tutejszym terenie bardzo pomyślnie, bo jeżeli 1 stycznia 1929 r. w 44 Ogniskach liczyła 1861 członków, w dniu 31 grudnia tegoż roku 1955 członków, to obecnie w 49 Ogniskach obejmuje już 2062 członków, a więc przybyło 201 członków, to jest 10 proc.

Ogólna liczba nauczycieli państwowych szkół powsz. na terenie województwa śląskiego wynosiła z początkiem bieżącego roku szkolnego 3767, szkół polskich prywatnych 106, razem więc jest 3873 nauczycieli w szkołach powszechnych, do Związku należy 2062 a więc 54 proc. ogółu, względnie 56 proc. nauczycieli szkół państwowych.

Dokładniejszy obraz przedstawia poniżej podana tabela na stronie 8.

D z i a ł a l n o ś ć o r g a n i z a c y j n a i l u s t r a t o r s k a.

Ta część działalności obejmuje: organizację nowych placówek związkowych, reorganizację placówek już istniejących, lecz nie okazujących większej działalności, udzielanie porad pomocy w sprawach ogólno-organizacyjnych, czuwania nad sprawnością Ognisk względnie Oddziałów Powiatowych przez wyjazdy i lustracje; najważniejszą zaś czynnością, to sprawy finansowe Ognisk. Zakres działalności Sekcji Organizacyjnej jest bardzo obszerny, a jeszcze więcej ważny, bo od niej zależy niejednokrotnie wewnętrzna wartość całej organizacji.

Ażeby podołać tak licznym, a różnym obowiązkom musi Sekcja rozporządzać pewną ilością, odpowiednio wyszkolonych, pełnych inicjatywy lustratorów, od opinji których zależy niejednokrotnie istnienie poszczególnych placówek.

Sekcja ta istnieje na naszym terenie dopiero od trzech lat, jednak owoce jej działalności nie dały na siebie długo czekać. Przez przegrupowanie i reorganizację samorzutnie powstałych w pierwszych chwilach placówek, oraz przez bezustanne czuwanie nad ich kasowością, spoistość organizacji znacznie się podniosła. Sekcja ta, założona przez kol. Kuligę Wojciecha, prowadzi od dwóch lat kol. Hejnar Józef, a jezeli w czasie ostatnich dwóch lat nie wykazała większej działalności, to jest to wina braku dostatecznej ilości odpowiednich ludzi do pracy. Po kol. Kulidze, który udał się na dwuletnie studja do Warszawy, objął Sekcję kol. Hejnar, który w roku 1928/29 był równocześnie skarbnikiem Zarządu Okręgowego, skarbnikiem Oddziału Powiatowego w Pszczynie, w roku 1929/30 skarbnikiem Ogniska w Mikołowie, a w międzyczasie był również na czteromiesięcznej kuracji w Zakopanem. Do września 1929 r. nie posiadała Sekcja ani jednego odpowiednio wyszkolonego lustratora, a od tego czasu posiada ich zaledwie dwóch w osobach kolegi Stanucha Władysława, oraz kol. Rzeźniczka Alfreda. W przyszłym roku szkolnym praca pójdziz raźniej, gdyż Sekcja będzie posiadała do dyspozycji kilku nowych kolegów, a to kol. Waszka, kol. Piątego, kol. Teteja i kol. Drwięgę, którzy bieżących wakacyj udają się na miesięczny kurs organizacyjno-lustratorski do Zakopanego.

Na konferencji lustratorów w dniu 6 października 1929 r. cały okręg został podzielony na rejony według wykazu lustratorów na stronie 9.

Ponieważ w międzyczasie lustrator rejonu IV kol. Majnusz Władysław udał się na kurację do Zakopanego, rejon jego objął kol. Stanuch Władysław. Jak z powyższego zestawienia wynika, mieli niektórzy koledzy pod swoją opieką aż po 13 Ognisk, wobec czego dwukrotny tylko wyjazd do jednego Ogniska był wprost niemożliwy.

R e j o n c i e s z y ń s k i. (8 Ognisk).

W rejonie tym w czasie sprawozdawczym zostały zlustrowane następujące Ogniska:

W marcu 1929 r. Ognisko Cieszyn zlustrował kol. Hejnar, prowadząc równocześnie pertraktacje w sprawie komasacji pism: Ogniskowca 2.000 egz. i Miesięcznika Pedagogicznego około 2.300 egz. Kolega Lipowczan Paweł zlustrował w grudniu 1929 r Ogn. Ustroń, w styczniu 1930 r. Ognisko Cieszyn, Skoczów i Ognisko Istebna. Ponadto wiceprezes Zarządu Okręgowego kol. Żebrok Jan, wyjeżdżał w tym czasie do Ogniska w Istebnej, Dziedzic i Strumienia. W maju 1930 r. wyjeżdżał kol. Jasiński na zebranie Oddziałów Powiatowych Cieszyn i Bielsko w charakterze delegata Zarządu Okręgowego.

Ogólny stan Ognisk na tym terenie przedstawia się bardzo dobrze i obejmuje 15 proc. ogółu związkowców na terenie województwa. Przy Oddziale Powiatowym w Cieszynie istnieje t. zw. Kasa pośmiertna i fundusz emerytalny, z których udziela się wsparć pozostałym członkom rodziny w razie śmierci członka - żywiciela, oraz wdowom i sierotom po nauczycielach - emerytach z czasów zaborczych.

R e j o n II K a t o w i c k i.

Lustratorem jest kol. Rzeźniczek Alfred.

Do tego rejonu należy 6 Ognisk. W roku 1929 została przeprowadzona lustracja Ogniska w Nikiszowcu i w Michałkowicach przez kol. Rzeźniczka, oraz Ogniska w Brzezince przez kol. Stanucha, zaś z całokształtem działalności Ogniska w Wielkiej Dąbrówce zapoznał się kol. Hejnar, który brał udział w walnem Zebraniu tegoż Ogniska w dniu 30 marca br.

Ognisko katowickie po wyborze obecnego Zarządu z kolegą Karwanem jako prezesem, okazuje wszechstronną i ożywioną działalność.

Nazwa Oddziału, względnie „Ogniska" Powiatowego	Ilość członków: 1. I. 1929	Ilość członków: 31. XII. 1929	Ilość członków: 15. V. 1930	Ilość naucz. ogółem	Związkowców w %	Przyrost związkowców w %	Zebrań Zarządu	Zebrań członków	Frekwencja w %	Kasowość i majątek: Dochody w roku 1929	Kasowość i majątek: Salda na rok 1930	Kasowość i majątek: Długi ogółem	Kasowość i majątek: Majątek ogółem	Kasowość i majątek: Obrót kas samopomocy w r. 1929	Ilość tomów w bibljot.	Ilość chórów	Ilość orkiestr	Koła teatralne	Ilość Sekcyj Pedagog.	Ilość sekcyj w ogóle	Dokształca się na kursach	Ilość Ognisk	Ilość lustracji do 15 V. 1930 r.
Bielsko	103	117	121	258	47	16	25	9	84,3	33680,74	723,36	222,30	1022,70	480,—	*	1	—	2	1	5	8	3	3
Cieszyn	169	186	188	209	90	10	23	25	81,2	11551,68	1123,28	—	23687,78	*	482	1	1	1	3	6	4	5	6
Katowice	488	486	559	1030	54	13	50	31	65,3	27691,57	6630,77	3869,39	7785,89	6402,93	352	—	3	1	7	32	83	11	6
Lubliniec	39	44	45	138	33	13	15	7	63,5	2181,05	83,40	437,81	60,40	—	—	—	—	2	—	2	1	2	1
Pszczyna	192	189	208	470	44	7,6	26	20	61	14765,09	1047,51	1820,64	1088,19	480	24	1	1	—	5	10	31	6	9
Rybnik	181	199	200	488	42	9,6	12	2	61	10932,12	2413,30	928,—	1139,52	10043,50	90	2	1	3	2	8	12	3	3
Świętochłowice	447	491	511	645	80	12,5	86	46	65	27840,68	2533,45	837,90	4717,36	18045,75	423	—	—	5	11	42	93	14	10
Tarn. Góry	84	87	58	191	30,4	—	5	6	27	2675,05	452,75	*	—	—	—	—	—	—	1	2	14	1	1
Wodzisław	159	156	172	270	64	7,6	8	11	64	9914,92	374,32	875,05	2113,65	1765,80	115	1	—	2	2	4	16	4	4
Razem	1862	1955	2062	3873	53,2	10	250	157	63,6	141232,90	15382,14	8991,09	41615,49	37217,98	1486	6	6	16	32	111	262	49	43

* brak wykazów.

Ilość członków od 31 grudnia 1929 roku wzrosła o 21 członków i wynosi obecnie 132, jest to zatem najsilniejsze Ognisko na terenie województwa.
Obecny Zarząd Ogniska zorganizował wiele wycieczek tak po terenie województwa śląskiego jak też i po terenie województw sąsiednich, a w czasie bieżących wakacji organizuje kolonję nad Adrjatykiem, na którą zgłosiło się już do dnia sprawozdawczego około 40 osób z całego terenu Rzeczypospolitej.
Bibljoteka, mieszcząca się we własnym urządzonym lokalu liczy 133 tomy dzieł pedagogicznych. Prezydjum Ogniska urzęduje we czwartki, a kol. Prezes codziennie między godz. 16 — 18 w lokalu przy ul. Andrzeja 6.
Ogniska w Mysłowicach i Szopienicach należą również do Ognisk sprawnie prosperujących, do słabszych zaś Ognisk należą Ogniska w Nikiszowcu i Brzezince. Ognisko w Brzezince zostało utworzone dopiero w roku sprawozdawczym, frekwencja na zebraniach tegoż Ogniska jest bardzo dobra, bo wykazuje pełne 100 proc.

Rejon III królewsko-hucki

obejmuje 7 Ognisk. Lustratorem jest kol. Rzeźniczek. W tym rejonie zostały zlustrowane następujące Ogniska: Michałkowice przez kol. Rzeźniczka w dniu 10 października 1920 r. i w czerwcu br. z ramienia Oddziału Powiatowego w Katowicach.
Ognisko w Michałkowicach należy do najsłabszych w tym rejonie, wielkie braki wykazuje szczególnie administracja. Natomiast bez zarzutu są prowadzone Ogniska Królewska Huta i Wełnowiec.
Sprawność ogólna Ognisk w tym rejonie dobra.

Rejon IV pszczyński

obejmuje 6 Ognisk. Rejonem tym w zastępstwie chorego kol. Majnusza opiekował się kol. Stanuch. Ogniska w tym rejonie leżące cieszą się specjalną opieką lustratorów, które w roku 1928 w zupełności zostały zlustrowane przez kol. Hejnara, w roku sprawozdawczym zaś przez kol. Stanucha.
Dzięki systematycznie przeprowadzonym lustracjom, poziom Ognisk tego terenu podniósł się znacznie.

Wykaz lustratorów.

Nazwa rejonu	Imię, nazwisko i adres lustratorów	Rejon lustratorski obejmuje „Ognisk"
Województwo Śląskie	Hejnar Józef, przewodniczący Sekcji Org. Lustratorskiej Mikołów	Cały obszar województwa (Ognisk 49)
Rejon I. Cieszyn	Lipowczan Paweł kierownik szkoły w Ustroniu	Cieszyn, Bielsk, Istebna, Skoczów, Ustroń, Zebrzydowice, Czehowice, Strumień. — (Ognisk 8)
Rejon II. Katowice	Rzeźniczek Alfryd, kierownik szkoły Giszowiec	Katowice, Mysłowice, Szopienice, Nikiszowiec, Brzezinka, Wielka Dąbrówka. — (Ognisk 6)
Rejon III. Królewska Huta	Rzeźniczek Alfred, kierownik szkoły Giszowiec	Król.-Huta, Michałkowice, Wełnowiec Nowa Wieś, Lipiny, Siemianowice, Kochłowice. — (Ognisk 8)
Rejon VI. Pszczyna	Majnusz Władysław, Łaziska Górne	Mikołów, Pszczyna, W. Chełm, Tychy, Golasowice, Suszec. — (Ognisk 6)
Rejon V. Rybnik	Stanuch Władysław, Panewnik szkoła	Rybnik, Wodzisław, Knurów, Jastrzębie Zdrój, Czerwionka, Pszów, Brzezie — Śląskie. — (Ognisk 7)
Rejon VI. Świętochłowice	Skoczek Józef, Świętochłowice 3 Maja 5.	Świętochłowice, Bielszowice Nowy Bytom, Łagiewniki, Chropaczów, Ruda, Nowe Hajduki, W.Hajduki, Orzegów (Ognisk 9)
Rejon VII. Tarn. Góry	Święch Adam, Ruda Sobieskiego 2.	Tarnowskie Góry, Lubliniec, Szarlej, W. Piekary, W. Dąbrówka, Kamień. — (Ognisk 6)

Ogniska należące jeszcze przed trzema latami do Ognisk bardzo słabych, jak Ogniska W. Chełm, Mikołów i Tychy, należą obecnie do Ognisk dobrze, a nawet bardzo dobrze prosperujących, jak np. Ogn. w Wielkim Chełmie, które dzięki wytężonej i ofiarnej pracy kolegi Niemcewicza jest obecnie najlepszem Ogniskiem w tym rejonie. Ognisko to, wykazujące przed kilku latami poważne zaległości, posiada obecnie majątek wartości 703 zł.

Ognisko mikołowskie, cierpiące na chroniczne niedomagania tak pod względem kasowości jak też i administracji od chwili jego powstania, wstępuje od roku aczkolwiek bardzo powoli jednak systematycznie na drogę poprawy.

Ognisko Suszec, będące w formie organizacji, bo założone zostało dopiero 1 czerwca 1929 r. rozwija się zupełnie pomyślnie.

Kolega Stanuch zlustrował w tym rejonie następujące Ogniska:

Golasowice 28 kwietnia 1929 r. i 26 stycznia 1930 r. Tychy 18 kwietnia 1919 r. i 19 listopada 1929 roku, Mikołów 5 maja 1929 r. i 18 marca 1930 r., Pszczyna 6 maja 1929 r., W. Chełm 15 maja 1929 r., Suszec 13 lutego 1930 r.

Oprócz tego kol. Hejnar brał udział w charakterze delegata Zarządu Okręgowego w Walnem Zebraniu Ogniska w Tychach w dniu 2 marca 1930 r.

Oddział Powiatowy, istniejący na tym terenie od dwu lat nie wykazywał dotąd żadnej działalności, w roku bieżącym przystąpiono jednak do jego reorganizacji. Staraniem Sekcji odbyło się zebranie delegatów Ognisk i Zarządu tegoż Oddziału w dniu 17 maja br., a w dniu 15 czerwca Walne Zebranie członków w Katowicach, na którem z ramienia Zarządu Okręgu był kol. Rzeszowski i kol. Hejnar. Skład Zarządu Oddziału na rok 1930-31 przedstawia się następująco: Prezes kol. Kuźniarski — Stara Wieś, zastępca kol. Niemcewicz — Kosztowy, sekretarze kol. Świtalski i kol. Szreinerówna, skarbnik kol. Koziecki.

Rejon V rybnicki

obejmuje 7 Ognisk. Lustratorem tego rejonu był kol. Stanuch, który prowadząc równocześnie dwa rejony t.j. IV i V miał pod swoją opieką 13 Ognisk. Na terenie rejonu V istnieją dwa oddziały powiatowe w Rybniku i Wodzisławiu. Oddzial Powiatowy w Rybniku, należący do szeregu najwcześniej zorganizowanych, nie okazuje od dwu lat żadnej działalności, natomiast nowoutworzony, bo dopiero w styczniu ubiegłego roku Oddział w Wodzisławiu okazuje wielką żywotność. Rejon ten został również przez kolegę Stanucha w zupełności zlustrowany w następujących terminach: Ogn. Wodzisław 16 listopada 1929 roku, Pszów 1 grudnia 1929 r., Brzezie Śląskie 15 grudnia 1929 r., Jastrzębie Zdrój 23 marca 1930 r., Knurów 15 stycznia 1930 r., Czerwionka w dniach 23 lutego i 18 marca 1930 roku.

Oprócz tego na zebranie Ogniska w Pszowie wyjeżdżał kol. Rzeźniczek, a na Walnem Zebraniu Oddziału Powiatowego w Wodzisławiu w dniu 2 marca b. r. byli z ramienia Zarządu Okręgowego przewodniczący Okręgu kol. Rzeszowski i kol. Hejnar. Kasowość Ognisk w tym rejonie dobra, aczkolwiek pewne niedomagania wykazuje administracja.

Najsłabszem Ogniskiem tak pod względem ilości członków jak też i kasowości czy administracji jest Ognisko w Brzeziu Śl., które będąc położone na samym krańcu Rzeczypospolitej, bo tuż przy granicy niemieckiej, nie może być otoczone należytą opieką. I tu jednak od chwili uruchomienia Oddziału w Wodzisławiu zaszła znaczna poprawa.

Rejon VI świętochłowicki

obejmuje 9 Ognisk. Lustratorem tego rejonu jest kol. Skoczek. Z ramienia Oddziału Pow. w Świętochłowicach zostały zlustrowane przez kol. Kossakiewicza Ogniska w Orzegowie i Lipinach.

Kol. Skoczek zlustrował Ogn. Ruda Śl., Wielkie Hajduki, Chropaczów, Nowy Bytom i Świętochłowice. Z ramienia Oddz. Pow. w Katowicach kol. Kostecka złustrowała Ogn. w Bielszwicach. Na Walnem Zebraniu Ogn. W. Hajduki, które się odbyło 26 marca br. był z ramienia Zarządu Okr. kol. Hejnar.

Sprawność kasowa Ognisk na ogół dobra, pewne zaległości wykazują tylko Ogniska Bielszowice, Świętochłowice i Łagiewniki. Do nowozałożonych Ognisk należą Ogn. w Orzegowie i Nowych Hajdukach, prosperują one jednak bez zarzutu.

Do najsłabszych tak pod względem kasowości jak i administracji należy Ogn. w Łagiewnikach.

Rejon VII. tarno-górski

obejmuje 5 Ognisk. Lustrator kol. Święch. W tym rejonie zostały zlustrowane wszystkie Ogniska przez kol. Święcha.

Oprócz tego do Ogniska w Lublińcu wyjeżdżał kol. Mazanek z ramienia Zarz. Okr. do Ogn. w Tarnowskich Górach kol. Hejnar w listopadzie 1929 roku w styczniu 1930 r. oraz kol. Syska, wiceprezes Okr. Na organizacyjnem zebraniu Oddziału Pow. w Lublincu 13 IV. był kol. Hejnar. Po utworzeniu Oddziału Pow. w Lublincu cały teren województwa został popodzielony na oddziały powiatowe.

Rejon tarnogórski należy do najsłabszych okręgów na całym terenie, gdyż tu daje się odczuwać wielkie braki tak pod względem finansowym jak i administracyjnym i z tego powodu wymaga pieczołowitej opieki ze strony Zarządu Okręgowego. Niedomagania te, nietyle są wynikiem bierności członków, lecz powodem są przeszkody stawiane przez wrogie nam miejscowe czynniki, które nie mogą przeboleć utraty hegemonji nad szkołą i nauczycielem, a które prapnęłyby widzieć nauczyciela w roli pazjasów, ażeby móc posługiwać się nim jako bezwolnem narzędziem Z tego też powodu nauczycielstwo tego terenu po-

winno tem więcej dążyć do ścisłego zespolenia się, przez co okazaliby swym miejscowym opiekunom o średniowiecznych poglądach, że supremacja nad szkołą dla nich bezpowrotnie minęła.

Całokształt prac, Sekcji Organizacyjno-Lustratorskiej przedstawiałby się następująco:

nowozorganizowanych Ognisk 6—Oddziałów Powiatowych 3 — reorganizacja 1 Oddz. Powiatowego i 2 Ognisk.

2 zebrania lustratorów —

4 zebrania organizacyjne Odd. Powiatowych, 50 wyjazdów na zebrania i lustracje i bardzo liczne korespodencje z placówkami.

Józef Hejnar
Przew. Sekcji.

SPRAWOZDANIE SEKCJI PRAWNEJ

za czas od 1 września 1929 r. do 17 czerwca 1930 r.

Działalność Sekcji Prawnej obejmowała:

1. zasadnicze sprawy szkolne i prawne natury ogólniejszej,
2. sprawy prawno-służbowe poszczególnych członków,
3. sprawy sądowe.

Sprawy ad 1. dotyczyły:

a) braku dostatecznej ilości sił nauczycielskich w szkołach niektórych inspektoratów,
b) niezgodnych z pragmatyką wykazów indywidualnych, wymaganych od kierowników szkół przez niektórych inspektorów szkolnych,
c) zasadniczych postulatów szkolnictwa specjalnego,
d) przestrzegania pragmatyki służbowej odnośnie do ustalania nauczycieli tymczasowych,
e) przenoszenia stałych nauczycieli,
f) przymusowego przenoszenia w stan spoczynku i
g) przymusowych urlopów.

Sprawy ad 2. dotyczyły próśb i zażaleń:

a) o nadanie posady (6)
b) o przeniesienie na inną posadę (5)
c) o wydanie prawomocnych dekretów nominacyjnych (4)
d) o ustalenie nauczycielek robót kobiecych (3)
e) o zaliczenie lat służby (1)
f) o wyasygnowanie poborów (1)
g) o uregulowanie uposażenia (7)
h) o podwyższenie emerytury (2)
i) o zaliczkę (5)
j) o zapomogę bezzwrotną (8)
k) o urlop (3)
l) o przyjęcie na Wyższy Kurs Nauczycielski (5)
ł) zażalenia na inspektorów (3)
m) zatarg z gminą (2) i t. p.

Sprawy ad 3. dotyczyły:

wytoczenia dwóch skarg sądowych przeciw a) proboszczowi, b) lekarzowi o obrazę nauczycielstwa związkowego.

Ogółem przekazane Sekcji Prawnej w okresie sprawozdawczym 110 spraw. We wszystkich tych sprawach interwenjował przewodniczący Sekcji ustnie lub pisemnie w Wydziale Oświecenia Publicznego, niejednokrotnie po kilka razy w tej samej sprawie. W niektórych ważniejszych sprawach konieczną była również interwencja osobista kol. prezesa Rzeszowskiego. W większości wypadków sprawy załatwione zostały pozytywnie. Nie brak jednak i spraw, co do których ostateczna decyzja nie zapadła jeszcze, względnie załatwionych mimo interwencji negatywnie. W sprawach sądowych korzystała Sekcja z pomocy prawnej adwokatów.

Przewodniczący Sekcji Prawnej kol. Roman Mazanek urzędował stale we wtorki od godz. 16-ej do 18-tej w lokalu Zarządu Okręgowego.

SPRAWOZDANIE

z działalności za rok 1929-30 r.

Okręgowej Komisji Pedagogicznej Z. P. N. S. P. w Katowicach.

Komisja Pedagogiczna powstała w miejsce Sekcji Pedagogicznej przy Zarządzie Okręgowym Z.P.N.S.P w Katowicach dnia 30 marca 1930 r. w myśl Regulaminu Wydziału Pedagogicznego Z. P. N. S. P. w Warszawie.

Okręgowa Komisja Pedagogiczna podobnie jak i Sekcja Pedagogiczna prowadzi pracę: a) organizacyjną, b) pedagogiczną, c) interwenjuje w W. O. P. Do czasu powstania Okręgowej Komisji Pedagogicznej (przewodnicząca Stanisława Ogiegłowa nauczycielka P. S. N. Ż. w Mysłowicach referent prasowy Emil Kujawski kierownik Szkoły Powszechnej im. Marszałka Piłsudskiego w Katowicach, referent objazdowy Stabara, szkoła powszechna Kochłowice, Giełczyńska Siemianowice, Piątkowski Rybnik). Sekcja Pedagogiczna zorganizowała 22 referaty przy Ogniskach. W ubiegłym roku powstało 10 referatów razem istnieje 32 referaty na 49 Ognisk.

Sekcyj Pedagogicznych przy Oddziałach Powiatowych nie można zorganizować, gdyż niema Oddziałów Powiatowych. Referent objazdowy przy Okręgowe Komisji Pedagogicznej zajmie się w przyszłości uruchomieniem następnych referatów:

Ciężkie chwile, jakie przeżywa Z. P. N. S. P. na Śląsku i intensywna praca pozaszkolna stanowią przeszkody w pracy pedagogicznej. Referenci starają się ożywic członków, rozwinąć i pogłębić teoretycznie i praktycznie wiedzę pedagogiczną. Osiągnięcie powyższych celów ułatwiają: bibljoteki przy Ogniskach i szkolnych Urzędach Powiatowych, czytelnie publiczne, wygłaszania referatów, przeprowadzanie badań psychologicznych nad dziećmi.

Sekcja klas i szkół doświadczalnych prosperująca w ramach Okręgowej Komisji Pedagogicznej próbuje realizować w praktyce współczesne postulaty pedagogiczne, dane przedłoży Sekcja klas i szkół doświadczalnych.

2 Zjazdy Pedagogiczne referentów pedagogicznych z całego Okręgu wykazały słabe zainteresowanie się

zagadnieniami pedagogicznemi. Sekcja Pedagogiczna urządziła 3 miesięczny kurs do egzaminu kwalifikacyjnego.

Interwencje w W. O. P. dotyczyły a) konferencyj rejonowych, b) egzaminów kwalifikacyjnych, c) programów.

Stanisława Ogiegłowa
Przewodnicząca Okręgowej
Komisji Pedagogicznej.

SPRAWOZDANIE
Sekcji Szkolnictwa Specjalnego.

Prace Koła Sekcji Szkolnictwa Specjalnego szły w b. roku szkolnym w dwóch kierunkach:

1. W kierunku zdobycia szkolnictwu specjalnemu w woj. śląskiem warunków egzystencji i większego rozwoju, niż dotychczas.
2. W kierunku stałego podnoszenia poziomu szkół specjalnych, pod względem pedagogicznym.

Do urzeczywistnienia tych celów Koło stosowało następujące środki:

Ad 1. Wniosło obszerny memorjał do Wydziału Oświecenia Publicznego opracowany przez kolegę Mazanka Romana dnia 7 stycznia 1930 r., gdzie poruszono wszystkie postulaty tyczące realizacji zagadnień szkolnictwa specjalnego. Postulaty te dadzą się podzielić na 3 kategorje, a mianowicie na postulaty dotyczące: a) szkół specjalnych czynnych (Król.-Huta — Katowice), b) szkół specjalnych prawnie istniejących, ale dotychczas nie reaktywowanych, c) całokształtu zagadnienia opieki wychowawczej, w odniesieniu do anormalnych.

Ad 2. Koło odbyło 5 zebrań plenarnych członków, na których prócz innych zagadnień przedyskutowano i uzgodniono program nauczania w kl. I i II szkoły specjalnej, dla dzieci umysłowo-upośledzonych, dostosowany do środowiska górnośląskiego

Dążeniem Koła było utworzenie w Wydziale Oświecenia Publicznego referenta szkolnictwa specjalnego, lub oddanie całokształtu spraw związanych z tem szkolnictwem jednemu z P.P. Wizytatorów. Sprawa powyższa, od której właśnie zależy prawidłowy rozwój tegoż szkolnictwa, dotychczas jeszcze nie została zrealizowana. Co do stosunków prawno-służbowych, nauczycielstwo, mające odpowiednie kwalifikacje, otrzymało i nadal otrzymywać będzie dekrety nominacyjne i pobory w myśl art 57 ustawy uposażeniowej, Koło liczy obecnie 21 członków i wszyscy należą do Komisji Stypendjalnej, Fundacji im. Józefy Joteyko utworzonej przy Państwowym Instytucie Pedagogiki Specjalnej w Warszawie. Do końca grudnia 1929 r przewodniczącym Koła był kol. Mazanek Roman obecnie zaś kol. Szmyd Franciszek.

SPRAWOZDANIE
Sekcji Szkół Dokształcających Z. P. N. S. P. Okręgu śląskiego za rok szkolny 1929/30.

Sekcja szkół dokształcających powstała w wykonaniu uchwały zjazdu delegatów Z. P. N. S. P. w czerwcu 1929. Zadaniem sekcji jest praca nad podniesieniem szkół dokształcających na poziom odpowiadający wymogom życiowym, oraz unormowanie stosunków prawnosłużbowych nauczycieli, pracujących w szkołach dokształcających.

Komisja Okr. Śl. Z. P. N. S. P. powierzyła przewodnictwo sekcji kol. Folkowi J., który rzędował w czwartki w lokalu Komisji. Sekcja zwołała w ciągu roku sprawozdawczego trzy zebrania, na które zaproszono kolegów pracujących w szkołach dokszt., bez względu na przynależność organizacyjną. Jednakowoż pierwsze zebranie, zwołane na 10. XI. 29 nie mogło się odbyć, gdyż przybył tylko jeden kolega. Na zebraniu w dniu 24. XI. 29 przyszło do ukonstytuowania się sekcji, przyczem sekretarstwo objął kol. I. Magiera.

Ustalono na temże zebraniu postulaty w dziedzinie szkolnictwa dokształcającego, które uznano za najpilniejsze:

1. Jaknajrychlejsze wprowadzenie w życie polskiej ustawy przemysłowej, jako pustulat zasadniczy.
2. Uproszczenie administracji szkół dokszt. przez zmniejszenie i uproszczenie statystyk i zniesienie sprawozdań okresowych kwartalnych.
3. Należyte wyposażenie szkół przez gminy w środki naukowe.
4. Zrewidowanie programu nauki rachunków, jako nieprzystosowanego do poziomu umysłowego i potrzeb życiowych uczniów.
5. Podniesienie wynagrodzenia za gospodarstwo klas do wysokości 2 godzin nauki w stosunku miesięcznym.

Postulaty te, ujęte w obszerny memorjał przedstawiono Wydz. Ośw. Publ., który przyrzekł załatwić je przychylnie w większej części. Stanowisko W.O.P. zamieszczono w „Ogniskowcu".

Na trzecie zebranie sekcji, zwołane na dzień 9. III. 30 przybyło już liczniejsze grono kolegów, zwłaszcza ze szkół dokszt. górniczych i wiejskich, które w ciągu u. r. szkolnego pozakładano. Dyskusja wykazała, że zwłaszcza w szkołach dokształcających wiejskich są liczne niedomagania, z powodu których szkoły te nie spełniają należycie swego zadania. Przedewszystkiem brak jest odpowiednio przygotowanych nauczycieli i dobrze opracowanych, do potrzeb ludności wiejskiej dostosowanych programów nauki. Ze względu jednak na okres wyborczy, prace nad temi zagadnieniami postanowiono odłożyć do przyszłego roku szkolnego.

Naogół zainteresowanie kolegów sprawami szkół dokształcających jest małe i sekcja nie mogła rozwinąć intensywniejszej działalności z powodu braku współpracy ze strony kolegów. Fakt ten wytłumaczyć można tem, że nauczycielstwo zajęte jest w szkołach dokształcających ubocznie, przyczem strona materjalna odgrywa najważniejszą rolę. Na dowód niech służy zeszłoroczna statystyka nauczycielstwa szkół dokształcających, według której na ogólną ilość 603 sił nauczycielskich, 25 było etatowych, 13 kontraktowych a 563 ubocznych.

O ile działalność sekcji w roku przyszłym ma być intensywniejsza, to w skład jej współpracowników muszą wejść koledzy pracujący w różnych typach szkół dokszt.: kupieckich, przemysłowych, górniczych i wiejskich, którzyby dostarczali materjału, na którymby sekcja mogła prace swe opierać.

(Folek J.)
Przew. sekcji.

SRAWOZDANIE
Sekcji klas i szkół doświadczalnych.

Kierownikiem Sekcji jest kol. Syska, sekretarzem kol. Kujawski. Sekcja rozpoczęła pracę w grudniu i odbyła 3 ogólne zebrania członków i jedno dla nauczycieli klas pierwszych. Do Sekcji zapisało się 25 członków. Podzieleni są na grupy według inspektoratów z przewodniczącym na czele.

Do Sekcji może należeć każdy nauczyciel (ka), który zgłosi do niej przystąpienie na piśmie i zobowiąże się stosować w praktyce szkolnej zasady i wskazówki, otrzymane w Sekcji.

Sekcja klas i szkól doświadczalnych powstała z potrzeb osiągnięcia lepszych wyników w pracy szkolnej. Jako zasadę postawiono, że celem nauki jest uczeń a nie organizacja zajęć, klasy i metoda. Celem Sekcji jest stworzenie z klas i szkół, w których pracują członkowie Sekcji, placówek, gdzie mogłoby nauczycielstwo szkół okolicznych czerpać w mniejszym lub w większym stopniu konkretne wzory dla własnej praktyki klasy doświadczalne mają także służyć, jako materjał porównawczy do oceny w skutkach nowych i starych form pracy w warunkach zwyczajnych.

Na pierwszy etap pracy kierownik Sekcji nakreślił następujący plan pracy: 1. rugowanie w określony sposób błędów w mowie i piśmie, 2. stosowanie segregacji uczniów w klasie wedlug postępów, 3. praca indywidualna w rachunkach, 4. indywidualne czytanie dla wprawy i czytanie logiczne, 5. indywidualna nauka czytania i pisania w kl. I, 6. nauka rachunków w kl. I na podstawie obrazów liczbowych bez monograficznego opracowania liczb, pogadanki przygotowujące uczniów do pracy samodzielnej.

Systematycznie przeprowadzone próby dały pozytywne wyniki. Sekcja będzie kontynuowała swe prace w roku przyszłym. Celem rozszerzenia działalności sekcja będzie dążyła do przygotowania własnych instruktorów okręgowych, którzyby w zakresie oznaczonym sami mogli kierować pracami sekcji na własnym terenie.

SRAWOZDANIE
z działalności Koła Okręg. Sekcji Nauczycieli Robót Ręcznych i Rysunków w Katowicach.

Koło Okręg. Sekcji N. R. R. i Rys. rozpoczęło działalność w październiku 1929 r. Na pierwszym Walnem Zebraniu ustalono podział województwa na 15 Kół miejscowych S. N. R. R. i R., pokrywających się z inspektorami szkolnemi. Wyznaczono delegatów celem zorganizowania tych Kół i wszczęcia czynnej akcji Sekcji. — Niezależnie od powyższego podziału organizacyjnego, utworzono Koło kursowe wyższego Kursu Naucz. grupy robót r. i rys. w Mysłowicach. Członkowie tego koła w liczbie 33 zostaną przekazani z dniem 30 czerwca br. swoim kołom miejscowym, natomiast członkowie koła kursowego, pochodzący z innych dzielnic Rzeczypospolitej — Zarządowi Głównemu Sekcji w Warszawie.

Sekcja posiada dotychczas 6 kół miejscowych zorganizowanych, liczących razem 106 członków. Organizacja dalszych kół w toku.

Celem ułatwienia kształcenia się nauczycieli w przedmiotach robót ręcznych i rys. utworzył Zarząd koła Katowice II kurs dokształcający dla nauczycieli w Siemianowicach Kurs ten, otwarty w styczniu br. liczy 42 słuchaczy i obejmuje w programie naukę robót ręcznych i rys. w zakresie pięciu klas szkoły powsz. Kurs ten kończy swoje istnienie z dniem 15 czerwca br.

W związku ze studjami w zakresie rysunków otworzył Zarząd koła Okręgowego Sekcji — wieczorowy kurs rysunków w Katowicach z programem, obejmującym studjum martwej natury, rysunek głowy i aktu, jako nadbudowę dla osób zaawansowanych w rysunku. Kurs ten trwał od 15. 2. br. do 31 maja br. i liczył 20 członków słuchaczy. —

W okresie sprawozdawczym rozpatrywał Zarząd Koła Okręg. Sekcji nast. ważniejsze wnioski:

1) Wniosek Zarządu Głównego w Warszawie w sprawie zjazdu naucz. robót ręcznych i rys. na terenie Woj. Śl. w r. 1930.
   Zjazd odłożono do r. 1932, na czas wystawy dziesięciolecia twórczości Śląska.
2) Wniosek instruktora robót ręcznych i rys. na woj. Śl. p. kol. Goneta Józefa o translokacji nauczycieli rob. r. i rys. - fachowców do szkół posiadających pracownie.
   Realizacja tego wniosku zostanie rozpoczęta przez Wydział Oświecenia Publ. w roku szkolnym 1930-31.
3) Wniosek o podział klas na grupy podczas lekcyj w pracowniach robót ręcznych.
4) Wniosek o wynagrodzenie za godziny nadliczbowe dla nauczycieli robót ręcznych.

5) Wniosek o zorganizowanie kooperatywy, mającej na celu sprowadzanie materjałów i narzędzi do robót ręcznych i rys. dla szkół i pracowni.

Wnioski od 3, 4 i 5 w toku dyskusyjnym wzgl. w załatwieniu.

W okresie sprawozdawczym odbyto: 1 walne zebranie, 6 zwykłych zebrań Zarządu i 1 zebranie pełnego Zarządu. Ruch pism: wpłynęło 32 pism. załatwiono 72.

(—) Władysław Kara Józef Gonet. (—)
sekretarz: przewodniczący:

SPRAWOZDANIE

z działalności Sekcji Kierowników Pracowń fizyko-chemicznych.

Sekcja kierowników pracowń fizyko-chem. woj. śląskiego powstaław lipcu 1929 roku.

Kierownicy pracowń fizyko-chemicznych będąc na kursie wakacyjnym w Cieszynie, uchwałą jednogłośną postanowili założyć sekcję kierowników pracowń przy Zarządzie Okręgowym Zw. Pol. N. S. P. w Katowicach.

Do sekcji tej należą wszyscy koledzy i koleżanki, którzy (e) są kierownikami pracowń fizyko-chem. i zarazem członkami Zw. Pol. N. S. P. oraz ci, którzy do wymienionej organizacji nie należą. Sekcja liczy obecnie 25 członków.

Celem sekcji jest:

a) troska o rozwój pracowń fizyko-chem. na terenie woj. śląskiego;
b) troska o odpowiednie zaopatrzenie pracowń w przyrządy naukowe przez władze wojewódzkie i komunalne;
c) troska o urządzanie kursów dla członków sekcji w porozumieniu z Wydziałem Oświecenia Publicznego w Katowicach;
d) troska o uregulowanie stosunków służbowych kierowników pracowń.

Wymieniona sekcja została zatwierdzoną przez Zarząd Okręgowy i wcieloną do Zw. P. N. S. Pow. Ponieważ pracownie nasze nie są odpowiednio zaopatrzone w przyrządy przez władze wojewódzkie, oraz stosunek służbowy kierowników pracowń nie jest ustawowo uregulowany, przeto sekcja wystąpiła z odpowiednim memorjałem w miesiącu listopadzie 1929 roku do W. O. P. w Katowicach.

Jeden punkt w sprawie uzupełnienia przyrządami pracowń został pozytywnie załatwiony przez W.O.P., a reszta punktów memorjałów do tej pory nie zostały załatwione. Definitywną odpowiedź sekcja otrzyma według oświadczenia W. O. P. z początkiem roku szkolnego 1930/31.

Obecnie sekcja przygotowuje nowy memorjał do W. O. P. w sprawie nadzorów pedagogicznych nad pracowniami fizyko-chem., który z początkiem czerwca zostanie wręczony W. O. P. przez delegację.

Zebrań pełnej sekcji odbyło się cztery, na których członkowie bardzo wyczerpująco przedstawili niedomagania pracowń wskutek nieodpowiedniego zaopatrzenia pracowń w potrzebne przyrządy oraz wskutek nieuregulowania stosunku służbowego kierowników pracowń.

Skoczek Józef
przew. Sekcji.

SPRAWODANIE

Komisji Społeczno-Oświatowej.

W myśl regulaminu Wydziału Społeczno-Oświatowego Z. P. N. S. P. — dotychczasową Sekcję Oświaty Pozaszkolnej wr. 1929 zamieniono na Komisję Społeczno-Oświatową.

Zadaniem Komisji jest:

1. „propaganda wśród nauczycielstwa i społeczeństwa pracy społecznej i oświatowej.
2. inicjowanie i planowanie pracy społecznej i oświatowej nauczycielstwa.
3. pomoc instrukcyjna w zakresie idelogji, form i metod pracy społecznej,
4. czuwanie nad całokształtem pracy społecznej i oświatowej nauczycielstwa na terenie działalności Okręgu;
5. systematyczne rejestrowanie prac oświatowych i społecznych nauczycielstwa oraz rejestrowanie nauczycielstwa, które pracuje społecznie;
6. opracowanie sprawozdań z działalności społecznej i oświatowej nauczycielstwa,"

Komisja Społeczno-Oświatowa dotąd:

a) przesłała Oddziałom Powiatowym i Zarządom Ognisk regulaminy i program pracy (w opracowaniu Wydziału Społeczno-Ośw.)
b) utworzyła bibljoteczkę oświatową dla pracowników oświatowych przy Oddziale Okręgu;
c) zorganizowała konferencję oświatową w Katowicach,
d) omawiała pewne formy pracy oświatowej na łamach Ogniskowca.

Na szczególną uwagę zasługuje konferencja oświatowa, na której wygłoszono następujące referaty:

a) zagadnienie oświaty dorosłych w świetle obrad wszechświatowej konferencji oświatowej w Cambridge (ref. wiz. M. W. R. i O. P. p. Konewka,)
b) Zadanie Związku P. N. S. P. w pracy społeczno-oświatowej (kol. Maj),
c) Zagadnienie oświaty pozaszkolnej w odniesieniu do potrzeb woj. śląskiego (kol. Błasiński i Kuliga).

Według materjałów statystycznych praca Ognisk przedstawia się następująco:

(Na 49 Ognisk kwestjonarjusze z pracy oświatowej nadesłały 43 Ogniska).

Na 1829 członków objętych sprawozdaniem w dziedzinie społeczno-oświatowej pracowało 1152 t. j. 62.9 proc. Z tej liczby pracowników, teoretyczne przygotowania posiada 55 t. j. 4,7 proc. (Członkowie ci brali udział w różnych kursach społ. oświatowych, jak: 2-miesięczny kurs instruktorski, reżyserskie. bibljoteczne, ogrodnicze i t.d.). Polską Oświatę Pozaszkolną prenumeruje (niezależnie 18 Ognisk) 37 czł. Na kursach oświatowych pracuje 297 czł. t.j. 27 proc.

na liczbę pracujących w oświacie pozaszkolnej a 16 proc. na ogólna ilość członków objętych sprawozdaniem.

Odczyty wygłaszało 975 czł. t.j. 84 proc. pracujących oświatowo a 53 proc. objętych sprawozdaniem. Wygłoszono odczytów 2 327.

W dziedzinie bibljotek pracuje 406 czł., w Kołach Młodzieży 295, w organizowaniu i urządzaniu 753 przedstawień brali udział członkowie, w kołach teatralnych pracuje 317 czł., w chórach 315, w orkiestrach 93, w kółkach rolniczych 112, w strażach ogniowych 103, w dziedzinie syółdzielczości 64, radnymi jest 73 czł. (dokooptowanych 49 czł.)

Za Komisję Społeczno-Oświatową:
Błasiński Stanisław.

Z ŻYCIA OGNISK.

ZJAZD NAUCZYCIELSKI Z. P. N. S. P. POWIATU CIESZYŃSKIEGO.

W sobotę, dnia 17 maja 1930 r. odbył się doroczny Zjazd nauczycielstwa Z. P. N. S. P. powiatu cieszyńskiego w auli państw. semin. naucz. w Bobrku. Zjazd zaszczycili swą obecnością poza gośćmi z województwa pp. dyr. Kretschman z Zarządu Macierzy Szkolnej z Czechosłowacji, dyr. Chromik i Piechaczek z bratniej organizacji z za Olzy, z Zarządu Okręgu Śląskiego Z. P. N. S. P. w Katowicach był kol. Jasiński. Dyr. Żebrok podniósł w zagajeniu, że nauczycielstwo wzięło zaszczytny udział na polu kulturalno-oświatowem, o czem świadczy coraz to wyższy poziom naukowy w szkołach polskich, odniemczanie gmin, coraz korzystniejsze wpisy do szkoły polskiej i inne. Referat wygłosił prof. Milata p. t. „Zagadnienia regjonalizmu". W referacie wyświetlił prelegent istotę regjonalizmu, jego cele i środki. Scharakteryzował rogjonalizm francusk, włoski i niemiecki i porównał z regjonalizmem polskim, którego idea żyła w naszych dziejach chlacheckiej demokracji i państwowej decentralizacji. Referent wykazał, jak szkoła zyska na prowadzeniu pracy regjonalnej i stanie się w całym tego słowa znaczeniu szkołą twórczą. Referat wywołał silne zainteresowanie oraz serdeczne podziękowanie słuchaczy.

Po żywej dyskusji załatwiono resztę porządku dziennego (sprawozdanie z Kasy pośmiertnej, sprawozdanie z czynności zarządu, wybory do zarządu) i uchwalono szereg wniosków w sprawach najpilniejszych postulatów szkoły i nauczycielstwa, poczem przewodniczący zamknął Zjazd.

Następnie zwiedzono wystawę krajoznawczą, urządzoną przez Koło krajoznawcze młodzieży seminarjalnej w Bobrku. Tutaj widziało się, co nauczyciel może zdziałać na polu regjonalizmu, do czego jest zdolna nasza młodzież, pokierowana odpowiednio przez wychowawcę idealistę.

Referat, dyskusja i na końcu wystawa unaoczniły, że ruch krajoznawczy może się przyczynić do ukochania rodzinnego zakątka ziemi, a przez to całej Ojczyzny, wszystkiego co nasze, co polskie.

ORZEGÓW.

Z działalności Ogniska. Dnia 7 kwietnia 1930 r. odbyło się zebranie miesięczne, na którem kol. Marja Ajdukiewiczówna, przew. sekcji pedagogicznej, wygłosiła bardzo starannie opracowany referat p. t. „Jak kształcę i rozwijam zamiłowanie do książki wśród młodzieży". Ożywiona dyskusja wskazała na celowość omówienia poruszonej przez prelegentkę tematu. Kol. Wincenta Barciówna, zreferowała następnie program pracy sekcji kobiet, przyjęty w ogólnych zarysach przez koleżaanki, należące do Sekji Kobiet, której przewodnicząca jest kol. Stanisława Rokicka. Na Zjazd Powiatowy przygotowano szereg wniosków i obfity materjał o miejscowych stosunkach służbowych. Zarząd Ogniska przeprowadził reorganizację „Oszczędnościowo-pożyczkowej Kasy Samopomocy Koleżeńskiej" istniejącej zaledwie pół roku, cieszącej się wielką popularnością wśród członków. Na Nadzwyczajnem walnem zgromadzeniu „Kasy" odbytem dnia 23 maja 1930, oraz zebraniu Zarządu (30.5.30.), dokonano szeregu aktualnych zmian statutu Kasy. Delegata na Zjazd Okręgu Śląskiego kol. prez. Rohrbacha upoważniono do zgłoszenia szeregu wniosków zjazdowych m. i. w sprawie zreorganizowania pomocy lekarskiej, wydawania świadectw lekarskich, zwrotu odpisów dokumentów w razie nieuwzględnienia konkursowych podań przeniesieniowych, reformy konferencji rejonowych i t. p.

ZE ZJAZDU STENOGRAFÓW W KATOWICACH.

W Katowicach odbyła się konferencja stenografów, zorganizowana przez Zarząd Zespołu Towarzystw Stenograficznych. Na konferencję otrzymali zaproszenie przedstawiciele wszystkich systemów stenograficznych, używanych w Polsce. Jej celem było znalezienie podstaw dla stworzenia jednolitego polskiego systemu stenograficznego, który miałby zapobiec rozbijaniu się stenografującej Polski na liczne obozy. Referaty wygłosili Dr. Szymon Taub, profesor gim. w Gródku Jagiellońskim, Józef Kapuściński, dyrektor szkoły handlowej w Jarosławiu i Antoni Wojnar, dyrektor Instytutu stenograficznego w Warszawie. Pierwszy znany jest w kołach stenograficznych ze swoich prac nad historją stenografji polskiej (dzieje stenografji polskiej mają wyjść jeszcze tego roku drukiem), drugi ze swoich dociekań nad częstotliwością głosek, zgłosek i słów w języku polskim (wyniki tych badań opublikowane częściowo w skrypcie wykładów metodyki nauczania stenografji polskiej) a trzeci ze swojej propagandy stenografji licznych wydawnictw stenograficznych.

Przedstawiciel Wydziału Oświecenia Publicznego, p. wizytator Koczwara, zwrócił zebranym uwagę na fakt, że stenografja polska, mimo 11-letniego istnienia

niepodległej Polski, hołduje dotąd tradycjom systemów państw zaborczych, nieopartych dostatecznie na podstawach języka polskiego a wyrażając nadzieję, że stenografja polska będzie dążyła do wyzwolenia się z pod wpływów obcych systemów stenograficznych, zapewnił wszystkich, że uzgodnione uchwały znajdą uznanie i poparcie władz.

KOLONJA NAUCZYCIELSKA W JUGOSŁAWJI.

„Ognisko" Z. P. N. S. P. w Katowicach urządza w miesiącu lipcu br. kolonję letnią w Jugosławji. Uczestnicy kolonji będą mogli korzystać z pięknej plaży na wybrzeżu Adrjatyku. Osoby z poza sfer nauczycielskich taksamo mogą zgłaszać się na tę kolonję. Koszta kolonji są bardzo umiarkowane.

Ze względu na krótki termin prosimy o wczesne zgłaszanie się. Zgłoszenia przyjmuje i udziela wszelkich informacyj codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt „Ognisko", Katowice, Andrzeja 6. Koszta utrzymania, przejazdu i paszportu, wynoszą 650 zł. od osoby.

SKARGA PRZECIW „POLONII".

Na skutek artykułów, jakie ukazały się w Polonji dn. 30 kwietnia i 11 maja b. r. i w numerze czerwcowym Polonii i Przeglądu Powszechnym kol. J. Syska wniósł skargę przeciwko redaktorowi odpowiedzialnemu „Polonji" i „Przeglądu Powszechnego".

Nie ulega wątpliwości, że niecne i oszczercze napaści na kol. Syskę zostaną przez Sąd należycie ukarane.

WYMIERAJĄCA NIEMCZYZNA.

Wśród zwycięskich hymnów nacjonalistycznych po wyborach śląskich, pesymistycznym krytyzmem wyróżnił się tylko „Johannisberger Zeitung" art. p. t. „Sterbendes Deutschtum" (Nr. 113), poświęcony mniejszości niemieckiej w Polsce. Autora nie przekonał bynajmniej wynik wyborów do sejmu śląskiego, gdyż Niemcy stracili w tej prowincji 32 mandaty w wyborach komunalnych, a ogólna ich liczba w Polsce spadła z 8 proc. na 3 proc. ogółu ludności. Na Śląsku z 28 na 20 proc., na Pomorzu z 19 na 9 proc., w Poznaniu z 45 na 5 proc. Ilość dzieci w szkołach niemieckich na Śląsku wynosi dziś tylko 10 proc., nawet 7 proc. rozpoczynających naukę. Autor biada, iż stan gospodarczy niemieckiego wschodu jest znacznie gorszy, niż Polski zachodniej, wskutek czego młodzież odpływa pod znaki „Białego Orła" i tysiące Niemców służy Polsce gorliwiej, niż rdzenni Polacy. Przytem gęstość zaludnienia w Polsce wzrasta, zaś na niemieckim wschodzie maleje, zmniejsza się też niemiecka zdolność rozrodcza, która jest o 33 proc. niższa, niż w Polsce. Dzięki temu już dziś wdziera się fala słowiańska na niemieckie ziemie. Tylko na Śląsku Opolskim przybyło w ostatnich latach ponad 20000 polskich osiedleńców. Jeśli tak dalej pójdzie, w ciągu 10 lat niebezpieczeństwo stanie się nieuchronnem. Mniejszość niemiecka w Polsce, pozbawiona oparcia, którego słabnące kraje połabskie dać jej nie będą mogły, nie będzie się mogła utrzymać; ostatnie nadzieje w rządzie. Wywierająca niemczyzna oznacza koniec marzeń o naprawie krzywd, wyrządzonych w Wersalu. Oto jest istota zagadnienia niemieckiego wschodu, według Johanischberger Zeitung.

ATAK NA SZKOLNICTWO POLSKIE NA WARMJI.

Znane są już społeczeństwu polskiemu różne szykany dzieci polskich z Pogranicza, udających się na stronę polską do szkół polskich, oraz liczne wypadki wydania prywatnych nauczycieli polskich na Warmji. Nowym dowodem tolerancji niemieckiej, obok agitacji przeciw szkolnictwu polskiemu, jest atak "Allensteiner Volksblatt" (21. V.) wzywającej, po roku szkolnictwa polskiego, w artykule pod tytułem „Minderheitspolitik hüben", do rewizji całej ustawy pruskiej o szkołach mniejszościowych, którą uchwalono w przekonaniu, że umocni się zdolność konkurecji niemieckiej roboty kulturalnej wobec wysiłków polskich. „Allensteiner Volksblatt" w ewentualnej rewizji tej ustawy chodzi o to, aby ugruntowała ona wśród społeczeństwa i nauczycieli niemieckich to przekonanie, że nie są oni mniej wartościowi niż Polacy". Równocześnie wzywa ów dziennik do wydatniejszej pomocy na akcję kulturalną, bo „zaniechane na terenie kulturalnym sposobności nie dadzą się nigdy odrobić". Atak na młode szkolnictwo polskie już rozpoczęty.

CZASOPISMA.

Wiedza i Życie. Nr. 5 maj. Treść: T. Zieliński: Rozwój kultury duchowej. — Dr. St. Rudniański: O umiejętnem wyzyskiwaniu własnego umysłu. — R. Mazurkiewicz: Kanada jako teren naszego wychodźctwa i osadnictwa. — Dr. T. Wolski: Benedykt Dębowski. — Poradnia bibljograficzna. —

Miesięcznik „Wiedza i Życie" wydaje Z.P.N.S.P. Prenumerata wynosi kwartalnie 6 zł. rocznie 24 zł. Nr. pojedyńczy 2,50 zł. Konto czekowe w P. K. P. Nr. 12.492.

Ruch Pedagogiczny. Nr. 5 maj 1930. Treść: Frank Walser: Wychowanie kierowane według Filozofji Hoene-Wrońskiego. — Dr. L Chmaj: Teorja pedagogiczna psychologji indywidualnej. — Dr J. Kuchta: Psychologiczne typy Junga. — Recenzje. — Kronika. —

Miesięcznik Pedagogiczny. Nr. 5 maj 1930. Treść: Dr. S. Stendig: Kłamstwo a wychowanie. — Dr. M. Friedländer: Międzynarodowa myśl pedagogiczna. — J Sikora: Sposób podawania uczniom tematów do samodzielnych ćwiczeń z fizyki i chemji. — Usmiech dziecka (feljeton). — Z Czechosłowacji. — Kronika. —

Miesięcznik Pedagogiczny. Nr. 6 — 7 czerwiec — Lipiec. Treść: H. Życzyński: Jan Kochanowski, — S. Stending: Wpływ zabaw na rozwój dzieci. — J. Sikora: Tematy do samodzielnych ćwiczeń z fizyki (c. d.) — Kronika. — Z Czechosłowacji. —

Redaguje komitet z J. Syską na czele. Wydawca w imieniu Komisji Śląskiej Zarządu Głównego Z. P. N. S. P. i redaktor odp. Stanisław Błasiński, Mysłowice, Janów Miejski. Tłoczono w drukarni „Sztuka", Mysłowice, Powstańców 7 Tel. 71